

ZNA NOSTI I UMJET NOST ODGOJJA

Praktični priručnik o suvremenom odgoju
za roditelje i odgojitelje

**Gordana Buljan Flander
i suradnici**

Naklada Geromar

Naziv djela:

Gordana Buljan Flander i suradnici

Znanost i umjetnost odgoja: Praktični priručnik o suvremenom odgoju za roditelje i odgojitelje

Glavna urednica: prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander

Izvršne urednice: Tea Brezinščak i Mia Roje

Autori (abecednim redoslijedom): Marija Bogadi, Ivana Božić Knež, Tea Brezinščak, Iva Buconjić, Gordana Buljan Flander, Marija Crnković, Renata Ćorić Špoljar, Tena Erceg, Renata Fridrih, Sara Gotovac, Valentina Hanžek, Hana Hrpka, Swea Jelić Tuščić, Sanja Jusufbegović, Vesna Katalinić, Marjeta Knez Turčinović, Dora Kralj, Vlatka Križan, Mirna Lokas, Božena Perić, Ana Raguž, Ines Rezo, Mia Roje, Ella Selak Bagarić, Vanja Slijepčević Saftić, Petra Šimčić, Dominik Šmida, Ana Marija Španić, Domagoj Štimac, Jelena Tomić, Maks Vinščak, Anamaria Vuić

Recenzenti:

prof. dr. sc. Predrag Zarevski

prof. dr. sc. Vesna Bilić

Nakladnik:

Geromar d.o.o.

Zdenci 3/1, 10 437 Bestovje

Kontakt:+ 385 92 372 1777, geromar.office@gmail.com

Za nakladnika:

Snježana Ivić Gerovac, direktorica

© Copyright Geromar d.o.o. 2018. Sva prava pridržana. Niti jedan dio ove knjige ne može biti objavljen ili pretisnut ili pohranjen u sustavu za reproduciranje niti biti prenošen u bilo kojem obliku bez prethodne suglasnosti nakladnika i vlasnika autorskih prava.

Grafička priprema za tisak: Kata Ivanković Marić

Dizajn naslovnice: Marijana Omazić Hrčić i Benedetta Agostoni

Ilustracije: Izvorni dječji crteži i dječje poruke odraslima iz arhive Poliklinike za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, Franka Maras

Lektura: Zlatko Varović

Fotografije: Privatne fotografije, iStock i Shutterstock

Zahvaljujemo roditeljima koji su nam ustupili fotografije iz svoje privatne arhive.

Tisak: Kerschoffset d.o.o., Zagreb

Zahvaljujemo Ministarstvu znanosti i obrazovanja na potpori za tisak.

ISBN 978-953-48367-0-5

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001015103.

Gordana Buljan Flander i suradnici

Znanost i umjetnost odgoja

Praktični priručnik o suvremenom odgoju za roditelje i odgojitelje

Sveta Nedelja, 2018.

Prvo izdanje

Sadržaj

Predgovor	11
<i>akademkinja Mirna Šitum</i>	
Iz recenzija	13
<i>prof. dr. sc. Predrag Zarevski, prof. dr. sc. Vesna Bilić</i>	
Uvod	17
<i>prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander</i>	

I. TEMELJI RODITELJSTVA

Roditeljstvo nekad i danas	21
<i>Gordana Buljan Flander i Renata Ćorić Špoljar</i>	
Odluka na roditeljstvo	31
<i>Sanja Jusufbegović, Ella Selak Bagarić i Maks Vinščak</i>	

II. RAZVOJNE TEME

Emocionalni razvoj djeteta	47
<i>Tea Brezinščak i Mia Roje</i>	
Motorički razvoj djeteta u ranoj dobi	65
<i>Domagoj Štimac i Ivana Božić Knež</i>	
Misaoni razvoj	75
<i>Mia Roje i Gordana Buljan Flander</i>	
Razvoj govora	89
<i>Renata Fridrih</i>	

Spolni razvoj djece	99
<i>Marija Crnković, Marjeta Knez Turčinović i Mia Roje</i>	

Vežite se, polijećemo! Izazovi adolescencije	111
<i>Gordana Buljan Flander, Tea Brezinščak i Ana Marija Španić</i>	

III. BRIGA O MALOM DJETETU

Privrženost	139
<i>Gordana Buljan Flander</i>	

Kako brinuti o bebi	157
<i>Vanja Slijepčević Saftić</i>	

Vrijeme je za spavanje	175
<i>Gordana Buljan Flander i Tena Erceg</i>	

Bitke za stolom: prehrana djece u ranoj dobi	189
<i>Tena Erceg i Gordana Buljan Flander</i>	

Odvikavanje od pelena	201
<i>Vlatka Križan i Ana Raguz</i>	

IV. ODGOJNE TEME

Zašto batina nije izašla iz raja	209
<i>Gordana Buljan Flander</i>	

Dječja prava i odgovornosti	225
<i>Jelena Tomić i Gordana Buljan Flander</i>	

Zamka roditeljskih očekivanja	235
<i>Gordana Buljan Flander i Ines Rezo</i>	

V. DIJETE U VRTIĆU I ŠKOLI

Prilagodba na vrtić	245
<i>Mirna Galinec Lokas i Božena Perić</i>	

Dijete u školi	261
<i>Sanja Jusufbegović i Dora Kralj</i>	

Odabir zanimanja: Što ću biti kad odrastem?	287
<i>Swea Jelić Tuščić i Gordana Buljan Flander</i>	

VI. EMOCIONALNI SVIJET DJECE

Strahovi i anksioznost u dječjoj dobi	309
<i>Tea Brezinščak i Ana Marija Španić</i>	

Pobune u dječjoj dobi	333
<i>Gordana Buljan Flander i Sara Gotovac</i>	

Ljutnja	347
<i>Mia Roje i Anamarija Vuić</i>	

Gubitak, tugovanje i oporavak	363
<i>Hana Hrpka, Iva Buconjić i Tea Brezinščak</i>	

Stres iz dječje perspektive	381
<i>Ana Marija Španić i Tea Brezinščak</i>	

Otpornost kod djece	401
<i>Gordana Buljan Flander, Dominik Šmida i Tea Brezinščak</i>	

VII. DIJETE U ODNOSU S DRUGIMA

Socijalno kompetentno dijete	419
<i>Dora Kralj i Renata Ćorić Špoljar</i>	

Dolazak novog djeteta u obitelj	439
<i>Swea Jelić Tuščić i Gordana Buljan Flander</i>	

Braća i sestre: Najbolji prijatelji, najveći suparnici	451
<i>Gordana Buljan Flander i Swea Jelić Tuščić</i>	

Nasilje među vršnjacima	461
<i>Tea Brezinščak, Ana Marija Španić i Gordana Buljan Flander</i>	

VIII. SVAKODNEVNI ŽIVOT

Očiju uprtih u ekran.....	489
<i>Tea Brezinščak, Ana Marija Španić i Gordana Buljan Flander</i>	
Igra kao dječji posao.....	513
<i>Vesna Katalinić i Ana Raguž</i>	
Dijete i sport.....	525
<i>Dominik Šmida i Domagoj Štimac</i>	
Kućni ljubimci.....	537
<i>Hana Hrpka i Petra Šimčić</i>	
Dijete samo kod kuće.....	549
<i>Hana Hrpka i Petra Šimčić</i>	
Uloga baka i djedova u odrastanju djece.....	559
<i>Ines Rezo i Gordana Buljan Flander</i>	

IX. NAŠA OBITELJ SE MIJENJA

Razvod braka.....	571
<i>Gordana Buljan Flander</i>	
Pomajka i poočim u životu djeteta.....	585
<i>Mia Roje i Gordana Buljan Flander</i>	
Samohrano roditeljstvo.....	595
<i>Gordana Buljan Flander, Valentina Hanžek i Ines Rezo</i>	

X. TEŠKOĆE NA PUTU ODRASTANJA

Kada je djetetu potrebna pomoć psihologa.....	609
<i>Swea Jelić Tuščić i Gordana Buljan Flander</i>	
Dijete i bolest.....	621
<i>Marija Bogadi i Vlatka Križan</i>	

Poteškoće s kontrolom mokrenja i stolice.....	635
<i>Marija Bogadi i Vlatka Križan</i>	
Je li to hiperaktivnost?.....	645
<i>Dora Kralj i Domagoj Štimac</i>	
Samoozljeđivanje u adolescenciji.....	659
<i>Ines Rezo, Mia Roje i Gordana Buljan Flander</i>	

XI. KUTAK ZA MENE

(Pre)zaposleni roditelji.....	671
<i>Valentina Hanžek, Gordana Buljan Flander i Tea Brezinščak</i>	
Roditeljski stres: zašto i kako brinuti o sebi.....	685
<i>Ana Marija Španić, Gordana Buljan Flander i Tea Brezinščak</i>	
O AUTORIMA.....	699
KAZALO POJMOVA.....	709

PREGOVOR

Jedna od najtežih „domaćih zadaća” koju sam ikada dobila upravo je ovo štivo posvećeno temi koja svakoj ženi predstavlja najveću ljubavnu čežnju, a to je majčinstvo, roditeljstvo. Također, ta tema i majci izaziva stalnu strepnju, sumnju i pitanje je li ostvarila pravu mjeru u kojoj se isprepliću neizmjerne ljubav za koju nikada nije sigurna je li dostatna i, s druge strane, razum koji možemo zvati odgoj, a koji je začim roditeljstva i put pripremanja djeteta za život.

Ja osobno ne mogu pisati recenzije niti osvrt na knjige koje nas uče roditeljstvu i odgoju djece, ne mogu pisati o znanstvenim i stručnim poimanjima roditeljstva koja su usmjerena na dobivanje poželjnog ponašanja djeteta; ništa stručno ne mogu reći ni o zastarjelim metodama sankcioniranja i separacije, ili onim odgojnim teorijama što promiču nagrađivanje i pohvaljivanje djeteta za koje mi se čini da ruše tek izranjajuću vlastitu, autentičnu samosvijest i samopoštovanje koje dolazi iz djeteta samoga i time umanjuje tek probuđeno samopouzdanje koje ima temelje u njegovim iskonskim sposobnostima i postignućima koje čine integriranu osobnost djeteta. Ja naprosto ne želim pisati o odgoju temeljenom na bilo čemu osim na ljubavi!

To, naravno, ne umanjuje težinu izričaja, a napose nesavršenosti opisa ljubavi koja je po činu roditeljstva upravo najsnažniji njen oblik. Iz svih gore iznesenih razloga, u ovom predgovoru pisat ću o sebi i svom doživljaju roditeljstva prema vlastitom iskustvu. Mislim da će taj iskren i posve intiman osvrt biti mjera mog doživljaja tog divnog stanja najvišeg životnog statusa, a istodobno kao moj dar i zahvala autorima i čitateljima ove prekrasne knjige, bez pretenzije da se na bilo koji način uključujem u profesionalni osvrt na teme svakog autora pojedinačno.

Iz vlastitog turbulentnog samačkog života koji me je, stjecajem okolnosti, naučio biti sbranom i hrabrom, mogu reći da je proizašla čvrstoća koja je zaboravila fine nijanse i nježne mirise ljubavi, koja je potisnula božansku poruku u njedrima jedne žene i koja je negirala samu prirodu „običnog” čovjeka, osobito njegova ženskog, Evina oblika. Imala sam osjećaj da nema više nikoga tko bi mogao zaljuljati moje temelje. Ali sam ipak na trenutke znala hladno pomisliti, možda čak i poželjeti: „Ili se taj netko tek morao roditi”.

U jednoj svojoj knjizi novela pisala sam: „...Prolazile su godine traženja nježnijih crta na tuđim licima i dobre volje u tuđim očima. Sve češće sam nailazila na bezvrijedna raskršća

koja su nudila puno putova bez velikog smisla. Mučila me prazna nada i hladnoća pod suncem. I pust život. Željela sam nekoga tko će doći na moja plodna polja i ostati nakon mene, nekoga čije će ručice sijati sjeme i brati plodove na zemlji koju je majka sagorenu oplakivala. Željela sam da me netko zaštiti od žalosti i praznine, nekoga tko će prekinuti život kroz koji sam išla samo snagom navike. Nekoga koga bih naučila svemu lijepom što znam, nekoga koga ću poput najfinije čipke ljubavljati tkati.” (Tko me je rodio, 2015., Naklada Slap).

A onda se dogodilo čudo! Čudesan osjećaj roditeljstva kakav bi trebao pratiti rođenje svakog djeteta na ovom svijetu, čaroban osjećaj koji se rađa zajedno s djetetom. Zanosna i neizreciva radost koja nas zaogrne neizmjernom, neizrecivom, neopisivom, neusporedivom, nesagledivom i nepotkupljivom ljubavlju!

„...Nisam više bila sama. Prestala je moja muka u tom hodu bez smisla, prestala je moja besmislena pobuna i praznina.

Prvi put sam saznala što je sreća. Osjećam je. Mirišem.

S mojom kćeri nisam spoznala odgovornost, već svoju smrtnost. Počela sam cijeniti život i postala bolji čovjek.

Ona je spona koja me je ponovno povezala s izgubljenim svijetom, moje najsigurnije i najugodnije skrovište. Moja mladost i snaga. Uz moju kćer sam postala bliža sebi.

Svaki dan kad me poljubi, kad se zagrlimo ili se nasmije, osjećam svemir u duši. Od njena nježnog dodira ruka mi posvijetli i lice mi se pretvori u mjesečinu.

I nije mi teško što danas zna za moju brižljivost kojom me ucjenjuje i kojom mi naređuje. Pogledom, umom bistrim poput vrele i riječju me podčini. I nije mi žao.

Zbog nje spokojno gledam u nebo...

I nisam više pregršt sipke i prazne zemlje i više se ne bojim novih početaka.” (Tko me je rodio, 2015., Naklada Slap).

A kada je riječ o knjigama, u njima ne smijemo tražiti recepte o roditeljstvu. U njima trebamo tražiti kako ćemo u slabosti reagirati da ne narušimo povjerenje i povezanost sa svojim djetetom, a ponekad i kako ćemo stvarno razumjeti što se događa u našem djetetu.

U knjigama ne trebamo tražiti savjete o ljubavi.

Konačno, knjiga „Znanost i umjetnost odgoja” nas uči kako roditeljstvo pomaže uspostaviti nježne spona našeg djeteta s ostatkom velikog svijeta.

Velika hvala autorima!

akademkinja Mirna Šitum

IZ RECENZIJA

Mlade ljude učimo voziti automobil, prati posuđe, pospremati i obavljati slične važne svakodnevnice poslove, ali ih nitko ne priprema za njihovu najvažniju ulogu – onu roditeljsku. Zanimljivo je kako mi kao društvo pripremi za roditeljstvo ne posvećujemo gotovo nikakvu pozornost. Zanimljivo je da o odgoju budućih naraštaja ovisi naša budućnost. Na privatnom planu o tome kako će odgajati i odgojiti svoju djecu ovisi životno zadovoljstvo i osjećaj ispunjenosti ljudi.

Mnogi misle da je dovoljna ljubav. Svakako, ljubav je temelj, ali uz to o odgoju djece treba ponešto i znati. U današnje vrijeme nije lako biti roditelj, jer je previše suodgajatelja i previše zahtjeva. S druge strane je poplava poluinformacija i savjeta, nedovoljno stručnih i neprovjerenih, koji se lansiraju u medijima, osobito na kojekakvim forumima i društvenim mrežama, koje prilično zbunjuju roditelje ili stvaraju konfuziju u njihovom odgojnom djelovanju. A neznanje povlači ogromne posljedice za djecu, koja se ponekad cijelog života moraju „liječiti od lošeg djetinjstva”, ali i njihove roditelje, a tu je još i transgeneracijski fenomen.

S tog aspekta ideja da se konačno i u Hrvatskoj napiše stručna knjiga o roditeljstvu je hvale vrijedan poduhvat. Prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander je sa svojim timom ponovo učinila nešto veliko, važno i konkretno za dobrobit djece pružajući pomoć njihovim roditeljima u ovom zahtjevnom i izazovnom vremenu za odgoj i odgajanje.

U usporedbi sa sličnim priručnicima, ovo djelo se razlikuje po originalnosti osnovne strukture, po temama koje su u njega uključene, po otvorenosti različitim perspektivama. Mnoge teme koje su se u novije vrijeme u odgojnoj praksi nametnule kao važne, ponekad intrigantne i malo istražene, a izostavljene u drugim priručnicima o odgoju, u ovom djelu se po prvi puta obrađuju, primjerice one o odrastanju i odgajanju u virtualnom okruženju. Osobito je zanimljiv i vrijedan sveobuhvatan pristup, te analiziranje i povremeno kompariranje različitih aspekata roditeljskog postupanja i dječjeg diskursa, a nisu izostavljeni ni brojni kontekstualni čimbenici.

Struktura i stil pisanja prilagođeni su roditeljima različitih stupnjeva obrazovanja. Iako nudi pomoć i savjete onima koji su u nedoumici kako konkretno postupiti, rukopis ne nameće recepte odgojnog djelovanja, nego je svojevrsni prilog kritičkom promišljanju i

propitivanju pristupa odgoju, utemeljen na recentnim znanstvenim spoznajama i u praksi potvrđenim postavkama. Pri tome se nudi fini balans između znanstvenih teorija i praktičnog postupanja koja očekuju buduće i sadašnje roditelje. Cijela je materija izložena na način da potiče roditelje na dijalog i propitivanje svojih stajališta, vrijednosti i onoga što čine ili kako postupaju.

Iako je ova knjiga prioritetno namijenjena roditeljima ili budućim roditeljima, procjenujem da će biti zanimljivo štivo stručnjacima različitih profila, ali korisna i za čitav niz fakultetskih kolegija koji se bave odgojem i roditeljstvom.

prof. dr. sc. Vesna Bilić

Knjiga „Znanost i umjetnost odgoja” je nastala kao skupni uradak niza stručnjaka za pojedine aspekte kognitivnog, socio-emocionalnog i motoričkog razvoja djece. To podrazumijeva i veliko iskustvo u radu s roditeljima. Spoznaja da je ljubav roditelja nužan, ali ne i dovoljan uvjet da dijete stasa u zreli i sretnu osobu je sigurno bila najjači motiv za pisanje jedne izuzetno potrebne knjige. Odgovorno roditeljstvo je sintagma koju često čujemo i u medijima i u razgovorima mladih roditelja, ali što to jest zapravo i što sve uključuje često nije jasno.

Premda je to nažalost rijedak slučaj u stvarnom životu, s odgovornim bi roditeljstvom trebalo započeti još prije začeca djeteta! Zvuči paradoksalno, ali je istinito. O čemu je riječ? Odgovorno roditeljstvo tog tipa podrazumijeva pažljiv izbor partnera (prvenstveno u smislu psiholoških osobina i eventualnih genetskih rizika), zdrav način života prije začeca i za vrijeme trudnoće, osiguravanje povoljnih uvjeta za dolazak novorođenčeta u dom itd. Nažalost, takav pristup je još uvijek iznimka, a ne pravilo u našoj zemlji.

Biti biološki roditelj još uvijek ne znači biti idealan odgajatelj svom djetetu. Biti odgovoran roditelj zahtijeva niz specifičnih znanja i određenih ponašanja. Naime, naše osobine ličnosti se očituju kroz naše ponašanje i ono je vidljivo djetetu. Roditelji žele djeci najbolje, ali nažalost nerijetko između njihovih želja i pravih odgojnih postupaka ne postoji potpuna podudarnost.

Knjiga „Znanost i umjetnost odgoja” nudi jednostavnim rječnikom i na razumljiv način pisan obuhvatni prikaz svih izazova koji čekaju roditelje. Naime, danas sve više roditelja uviđa da je biti uspješan roditelj specifičan i težak zadatak. Stoga u razvijenim zemljama postoje kvalitetni priručnici i različiti obrazovni programi za roditelje. Sve se veći broj psihologa, sociologa i pedagoga zalaže za uvođenje posebnog školskog predmeta posvećenog isključivo problemima roditeljstva u završni razred srednje škole. Ova knjiga nudi sustavno

prikazane sve najznačajnije savjete roditeljima. Ti se savjeti temelje na teorijski dobro utemeljenim i kroz praksu potvrđenim zakonitostima.

Dakako, knjiga osim za potencijalne roditelje i one koji već imaju djecu, predstavlja i na jednom mjestu skupljen niz svih najznačajnijih tema o roditeljstvu i razvoju djece koji će biti od koristi i studentima za razna pomagačka zanimanja, kao i stručnjacima koji već rade s djecom i njihovim roditeljima. Knjiga prati razvoj djeteta od rođenja do adolescencije s posebnim naglascima na kritične točke i „zamke” za roditelje. Dakako, dio tema se odnosi i na doživljavanje i ponašanje samih roditelja, kao i šire porodice, osobito u osjetljivim situacijama poput dolaska novog djeteta u obitelj, bolesti djeteta, smrti u obitelji, razvoda roditelja, novog bračnog partnera u obitelji, samohranog roditeljstva i slično. Zahvaćena je i problematika koju u odgoj unosi eksponencijalni razvoj i dostupnost novih tehnologija.

Posebno je vrijedno davanje konkretnih savjeta na kraju svakog poglavlja, kao i preporuke za dodatnu literaturu za one više zainteresirane za neku temu. K tome, tekst je obogaćen primjerima iz bogate prakse autora, crtežima i razmišljanjima djece koji dodatno pojašnjavaju temu poglavlja.

Držim da je knjiga „Znanost i umjetnost odgoja” urednice Gordane Buljan Flander vrijedan doprinos podizanju razine obrazovanosti roditelja o razvoju i dobrobiti djece.

prof. dr. sc. Predrag Zarevski

UVOD

Ova knjiga posvećena je roditeljima, odgojiteljima, učiteljima, skrbnicima i svima drugima koji sudjeluju u najljepšem, ali i vrlo odgovornom životnom zadatku – odgajanju djece. Briga o djeci donosi mnogo veselja, ljubavi i ispunjenosti. U isto vrijeme može donijeti i prepreke, teškoće i nedoumice. Nekad se čini da se očekuje da će se roditelji i druge osobe uključene u skrb o djetetu prirodno snaći u svojim novim ulogama. Nekad sami od sebe očekujemo da budemo savršeni roditelji i odgojitelji, a to, dakako, nije moguće ostvariti. Ni za djecu ne bi bilo dobro da imaju savršene skrbnike koji svojim ponašanjem mogu poručiti da nikada nije u redu pogriješiti i uz koje bi se djeca mogla osjećati manje vrijednima i bez prilike za doživljavanje punog spektra svojih emocija. Dakle, ne postoji savršen roditelj. Ono što možemo i trebamo je truditi se biti dovoljno dobri roditelji, skrbnici, učitelji i odgojitelji. Knjiga koju držite u rukama može vam biti dobar vodič i prijatelj na tom putovanju.

Naime, u praksi primjećujem sve više zbunjenosti među osobama uključenima u skrb o djetetu. Dostupne su brojne smjernice i savjeti stručnjaka o odgojnim postupcima koji štete ili koriste djeci, organizirana su mjesta i telefonske linije na koje se djeca i roditelji mogu javiti i podijeliti svoje teškoće sa stručnjacima, napisane su konvencije i zakoni koji priječe neprimjerene odgojne metode, zlostavljanje i zanemarivanje djece. Kao kliničku psihologinju i nositeljicu sveučilišnih kolegija koji se odnose na zaštitu djece veseli me rastuća javna svijest na ovom području i drago mi je vidjeti sve veću zainteresiranost roditelja za stručnu podršku i stručne savjete.

Međutim, u izravnom radu s obiteljima često primjećujem da nekim ljudima nije u potpunosti jasna stručna i etička pozadina zaštite djece u suvremenom društvu. Drugi problem javlja se kada roditeljima i skrbnicima postavljamo ograničenja i navodimo ono što ne smiju činiti, bez davanja druge perspektive odnosno što je poželjno činiti.

Prirodna potreba svakog roditelja i osobe uključene u odgoj je osigurati djeci i cijeloj obitelji sretan, kvalitetan i ispunjen život. Ponekad nam je u tome potrebna podrška stručnjaka koji će podučiti i podržati svaku osobu uključenu u život djeteta s interesom i razumijevanjem. Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba pristupa obiteljskoj problematici upravo na taj način.

Ove godine naša Poliklinika je proslavila 15. rođendan i tim povodom odlučili smo objedinuti ono što radimo i živimo proteklo desetljeće i pol u ovoj knjizi. Naši tekstovi proizlaze iz naših znanstvenih spoznaja i kliničkih iskustava, ali i iz posvećenosti koju osjećamo pre-

ma poslu koji radimo. Stručnjaci koji su ispisali ove stranice rade ili su radili u Poliklinici za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba i na Hrabrom telefonu. Kao ravnateljica Poliklinike s ponosom ću predstaviti rad naše ustanove.

Kada je osnovana 2002. godine Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba postala je prva ustanova na ovim prostorima s primarnim ciljem pružanja pomoći i podrške djeci s različitim traumatskim iskustvima kao i njihovim obiteljima. Kroz posljednjih 15 godina kroz Polikliniku je prošlo više od 18 tisuća djece i njihovih obitelji s različitim problemima i potrebama. Iako smo i dalje ustanova specijalizirana za rad s traumatiziranom djecom, vrata naše ustanove otvorena su i djeci i obiteljima s drugačijim potrebama. Sa zadovoljstvom mogu reći da nas kao sigurno mjesto prepoznaju i roditelji i djeca s drugim problemima i razvojnim teškoćama koje se javljaju u dječjoj i adolescentnoj dobi.

Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba njeguje multidisciplinarni model rada. On se pokazao najboljim modelom u području mentalnog zdravlja djece na međunarodnoj razini i za njega smo još 2008. godine primili nagradu multidisciplinarnom timu od strane Međunarodnog udruženja za prevenciju zlostavljanja i zanemarivanja djece (ISP-CAN), u snažnoj konkurenciji od preko 180 zemalja. Naš multidisciplinarni tim se sastoji od stručnjaka različitih profila: četiri psihijatra, neuropedijatar, 13 psihologa, dva socijalna radnika, dva socijalna pedagoga, logoped i sedam medicinskih sestara. Prije dvije godine smo otvorili i dnevnu bolnicu za djecu kojoj je potreban češći tretman, a u rad smo uveli i terapijske pse.

Stručnjaci Poliklinike sustavno educiraju studente i stručnjake brojnih institucija uključenih u zaštitu djece, istovremeno ulažući u vlastiti profesionalni rast i edukaciju. U suradnji s Hrabrim telefonom na nacionalnoj razini istražujemo relevantna pitanja vezana za djecu i obitelj, poput navika i iskustava djece na internetu, mobitelima i drugim suvremenim tehnologijama, raširenosti zlostavljanja i zanemarivanja djece u Hrvatskoj, stavova i znanja liječnika o zlostavljanju i zanemarivanju djece... Rezultate istraživanja, kliničko iskustvo i znanje publiciramo u priručnicima namijenjenima djeci, roditeljima i stručnjacima. Dosad smo izdali 15 priručnika različite tematike koji su besplatno podijeljeni u više od 500 tisuća primjeraka, a dostupni su i za preuzimanje na našoj web stranici.

Knjiga „Znanost i umjetnost odgoja” ima pozamašan broj stranica, a ipak nam se sve to što smo na njima rekli čini malo u odnosu na sve što bismo mogli reći. Svako dijete i svaka obitelj s kojima smo radili na nama su ostavili trag. Toliko je posebnih priča, pitanja, problema i prekrasnih rješenja da se nekad čini da bismo mogli ispisati tisuće stranica, a još uvijek ne bi bilo dovoljno.

prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander
Ravnateljica Poliklinike za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba

**Gordana Buljan Flander
i suradnici**

Znanost i umjetnost odgoja

Praktični priručnik o suvremenom odgoju
za roditelje i odgojitelje

Ova knjiga posvećena je roditeljima, odgojiteljima, učiteljima, skrbnicima i svima drugima koji sudjeluju u najljepšem, ali i odgovornom životnom izazovu – odgajanju djece. Briga o djeci donosi mnogo veselja, ljubavi i ispunjenosti. U isto vrijeme može donijeti i prepreke, teškoće i nedoumice. Nekad se čini da se očekuje da će se roditelji i druge osobe uključene u skrb o djetetu prirodno snaći u svojim novim ulogama... Ne postoji savršen roditelj. Ono što se možemo i trebamo je truditi se biti dovoljno dobri roditelji, skrbnici, učitelji i odgajatelji. Knjiga koju držite u rukama može vam biti dobar vodič i prijatelj na tom putovanju.

Prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander

Knjiga *Znanost i umjetnost odgoja* nas uči kako roditeljstvo pomaže uspostaviti nježne spone našeg djeteta s ostatkom velikog svijeta.

Akademkinja Mirna Šitum

Prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander je sa svojim timom ponovo učinila nešto veliko, važno i konkretno za dobrobit djece pružajući pomoć njihovim roditeljima u ovom zahtjevnom i izazovnom vremenu za odgoj i odgajanje.

Prof. dr. sc. Vesna Bilić

Knjiga *Znanost i umjetnost odgoja* nudi jednostavnim rječnikom i na razumljiv način pisan obuhvatni prikaz svih izazova koji čekaju roditelje... Držim da je knjiga *Znanost i umjetnost odgoja* urednice Gordane Buljan Flander važan doprinos podizanju razine obrazovanosti roditelja o razvoju i dobrobiti djece.

Prof. dr. sc. Predrag Zarevski

Naklada Geromar

